

מסורת הש"ס

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סג.

עין משפט נר מצוה

רנב א מ"י פ"א מהלכות
מאכלות
לסודות
הלכה ד:

תורה אור השלם

1. צדקתך בהררי אל
משפטיך תהום רבה אדם
ובהקדוה תושיע יי
תהלים לו ז
2. זאת התנשמת זאת
הקאת זאת וקדש:
ויקרא יא יח
3. אשרקה לך
ואקבצם כי פדיתם ירבו
כמו רב:
4. ראשו בנתם פו
קצותיו תלתלים
שורות פבור:
שיר השירים יא
5. וקדח הכהן את הקדש
והזה מראשו עמק מן
העור ובו שער צדב דק
ושפא אתו הכהן תחש
הוא צרעת הראש או
תחש הוא: ויקרא יג ל
6. זאת הקדח זאת
הקדח למינה: זאת
החסידיה האקדח למינה
זאת הדוכיפת זאת
הקדח: את כל ערב
למינה:
7. וקרא יא יד, יט, טו
זאת פת הקדח זאת
התחשקת זאת השתקת זאת
הזן למינה:
דברים יד טו

רבינו גרשום

שתי חמרא ובת שתיא
חמרא. שמן של עופות.
שהורו כפות שיש לו
בראש כעין טוס וכפות:
כי הוה חזי נמלה אמר
צדקתך בהררי אל כלרי
שונשא משאו עליו גדול
ממנו: כי הוה חזי שלך
אמר משפטיך תהום רבה
כלומר שבמאי מוונתו
מתהום רבה: לקי ובטני
שם עופות: הא בחמרא
דשכחי פרס ועוניה כר
כלומר פרס ועוניה אית
בהו חד סימן וטמא והכי
קאמר חיכי דשכחי פרס
ועוניה אין אוכלין משקנאי
ובטנאי דהן יש להן סי'
אחד שאין דורסין וגורדין
בהו משום פרס ועוניה:
במערכא מנגדין עלייהו
על קקאותא. כיון שבאה
[רחם] באו רחמים לעולם
אלו גשמים: ההוא בדא
הוה כלומר לא היתה
רחמה ממש: כמראה חמה
עמוקה מן הצל: (ב) בן
ח' ההוא שאיר נמא
באות שבכעפות ייוטא
בלע"ז שפורחת בלילה
ולא ביום. אי שכותי
טלפא: שמנאפת על
חברותיה לשון אף וחרון.

(א) נראה דל"ל מאי בר מירא
שריקא: כלות שבעופות
יוטא בלע"ז כלות שבעופות
טלפא.

הא באתרא דשביחי פרס ועוניה. פירש הקונטרס דבאתרא דשביחי
חיישין משום דדמו לפרס ועוניה שמא מינס הוא וקשה דאם
כן ככל דוכתא ליתסרו אלא נראה לפרש דודאי לאו ממנייהו הם
אלא באתרא דשביחי חיישין משום דדמו לפרס ועוניה ומחלפא
זהם אצל באתרא דלא שביחי ליכא
למיחש למידי ושרו:

באות שבעופות קיפוף. שלשה
מיני קיפוף הם האל שחול
באות שבעופות זהו מנשמת דקקאמר
דמנשמת הוא כלות שבעופות ועוד
יש כוס וינשוף דממרגמין קריא
וקיפופא והוא יכיו דלמרגין דממפלת
(מה דף ג.) דעיניהם הולכות לפנייהם
כשל אדם כמו קריא וקיפופא ובזכרות
פרק הירואה (דף טו.) אמרינן כל מיני
עופות יפס לחלוס חוץ מקריא
וקיפופא ועוד יש קיפוף אחר שהוא
חיה דלמרגין נמי דפרק הירואה
(ג"ז סע"ט) כל מיני חיות יפס לחלוס
חוץ מן הפיל והקוף והקיפוף וכן
צ"ל דבזכרות (דף טו.) הארי והדוב
הנמר והקוף והקיפוף לשלש שנים:
הנץ זה הנץ. הכלל שיש שני
למיפדך אטו קמן קאי
דקאמר זה הנץ (טו) דהא קאמר זה הנץ
זהו אותן שקורין נץ אצל לעיל דעורב
העמקי נמי קרוי עורב שייך למפדך
מה זה מפורש יותר מזה:

נץ. פירש קונט' אשפרו"ר ואי
אפשר לומר נץ דהא נץ הוא
מ"ט עופות ואין דורסין כלפירש
לעיל וחזין ליה דלשפרו"ר דרים
צין לפירוש הקונטרס צין לפירוש
ר"מ שזכר העוף ואוכלו מחיים וכמו
כן טועין גבי נשר שקורין אייגל"א
ואינו דנשר יש לו ד' סימני טומאה
ואייגל"א יש לו אצבע ימין וכן אמר
דקורא הוא קוקי"ו בלע"ז ואינו דלומר
קוקי"ו דחזקת טמא מחזיקין וקורא
טסור הוא דלמוכח צ"ל שילוח הקן (לקמן)
קל: (קמ:) דר' אלעזר מחייב בשילוח
מפני שהוא טסור ורובן לא פליגי אלא
מפני דרובן על צינים שאין שלו אצל
כלומר מודו דגופו טסור:
למה

בר שימי למר בר רב אידאי והא ההוא דיתבי כי כרבא ושרק ואתא גלל
אפסקיה למוחיה א"ל ההוא ב"בידא הוה ת"ר עורב זה עורב את כל העורב
להביא עורב העמקי למינו להביא עורב הבא בראשי יונים אמר מר עורב
זה עורב אטו קמן קאי אלא אימא עורב זה עורב אוכמא וכן הוא אומר
קוצותיו תלתלים שחורות כעורב העמקי חיוורא וכן הוא אומר וזמראהו
עמוק מן העור כמראה חמה העמוקה מן הצל ועורב הבא בראשי יונים
אמר רב פפא לא תימא דאתי בריש יוני אלא דדמי רישיה לדיונה ת"ר הנץ
זה הנץ למינהו להביא את בר חיריא מאי בר חיריא אמר אביי שוריקא אמר
רב יהודה החסידה זו דיה לבנה למה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות
עם חברותיה האנפה זו דיה רגזית למה נקרא שמה אנפה (ב) שמנאפת עם
חברותיה אמר רב חנן בר רב חסדא אמר רב חסדא אמר רב חנן בריה
דרבא אמר רב עשרים וארבעה עופות טמאין הן א"ל רב חנן בר רב חסדא
לרב חסדא דהיכא אי דויקרא עשרים הוו אי דמשנה תורה עשרים אחד
הוו וכי תימא דאה דכתיבא בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה שדייה
עלייהו אכתי עשרין ותרין הוו אמר ליה הכי אמר אבוב דאמך משמיה
דרב למינה למינה למינו למינהו הרי כאן ארבע אי הכי עשרין ושית
הוו אמר אביי דאה וראה אחת היא דאי סלקא דעתך תרתי איגון
מכדי

האיה למינה ובמשנה תורה ניד' כתיב ואת הדאה ואת הדאה ואת
יוחסין (קדושין דף פא:) דהאנפה למינה דאיה דויקרא למינה דנץ: דא. דויקרא וראה דמשנה תורה אחת היא:

זה מוגא חמרא. זה שמא: יפה כח הן. הלכה היא דפרק כל
הנשבעין בשבעות (דף מה.) שיקטנא. שם העוף ויש זהן שני
מינין אותם ששוקין ארוכין וגופו אדום שרי: מורומא. שם עוף
שהיה מוחזק להם בטבור ושוקיו ארוכין וגופו אדום: גנוס פסול.
במומי כהנים דבכורות (דף מה.):
ירוקין פסולין. גבי נחמרו מעיה
מן ליה דמניתינן (לעיל דף טו.) זה
כשולה דגים מן היס. אינהו הוו
בקיאי ביה והוא עורב המים: שהורו
כפות. כרבנא עצה ודומה כמי
שכפולה למוך הראש וכפופה שם והוא
עוף גדול כמרגול ואי וקורין לו פוא"ן
שלבי"א: וזהו שהביא שמי למקדש.
דהא נגר טורא ממרגמין ליה והוא
מרגולא דגא ובגטין דפרק מי שחמו
(דף סא:) מפרש מאי עבד ביה דמגנר
ביה טורא: דקדק כהררי אל. דאפי'
נמלה אית ליה חיותא כגדולה:
ומשפטיך אף כהסוס רבה. שזמנא
שלך לשפוט ולעשות נקמתך דגמ
היס להמית המומונים למות. לשון
מורי. לישנא אחרתא נמלה הוא
אומר דקדק כהררי אל שמונותיה
מומונין לה בלא טורח ועם מי שאתה
נשפט אתה דנו עד תהום רבה כגון
שלך טורח לבקש שם מומוני: לקי
ובטני שריא שקנאי ובטנאי מקוס
שנהגו כו' דשכיחי. שראינוס
שהחזיקו שם פרס ועוניה אסירי
דהני נמי כדן סימן אמו ושמה ממנים
הן באתרא דלא שכיחי פרס ועוניה
שרו דהא מסתמא לא מחזיקין להו
דלא שכיחי בישוב: (ספוסא) כלות
שבעופות. עוף הזעק בלילה
זואטי"ה בלע"ז: כלות שבעופות.
טלפ"א. תרי מנשמת כתיב חד דעופות
וחד מנשמת: דבר הלמד מענינו.

אחד מ"ט מדות היא: קיפוף. זואטי"ה.
ולי נראה שקורין קלצ"א שוריק'
שדומה לטלפ"א שבעופות: קורפדאי.
טלפ"א: רחמים. מטר: אמרי.
על שום דבר: ועבד שרקק.
כשהוא מנפץ נשמע כאומר שרקק:
דאי יפס אחרעא. ואינו עומד אלא
יושב ומנפץ סימן בשורה הוא:
אחרעא. שאין דרכו: כי כרבא.
חרישה: גללא. אכן גלל מן המרוס:
דנייא. כמו גדלה. גדלי ושרקן
ולפיכך לקח: העמקי וראשי יונים
למניהו נמי עורב קא מפרש ליה
ועורב קמא דלא יבטח ביה סימנא
הי ניהו וכי צידו יהי התנא אוחזו
ומראה זה עורב פלוגי חמה אצל כל
עורב עמוקה וכן כל לזן ושחור
בבשר נראה הלזן עמוק כך בהרת
לזנה היא: ציט יוני. לפני היונים:
זה הנץ. אשפרו"ר: בר חיריא.
שריקא. והכל ליה לאקשויי אטו קמן
קאי דהא לא קאמר למינהו זה נץ
פלוגי ש"מ אין לך קרוי נץ אלא אחד:
חסידות. מחלקת מונומיה:
שמנאפת. כמו התחנף כי (דברים ד):
בספר ויקרא ניד' כתיב ואת הדאה ואת

(א) ולעיל מט: שבעות
(מה.) (ב) ולעיל טו.) (ג) וזה
כונת התרגום ופלי טוגא
רש"י בחומש.) (ד) וינקוט
איתא כלות ובערין איתא
בזאת ובש"ל גרים כלות
פי מלוא.) (ה) וגיר הערוך
קק כדלמא שבת כה. עוף
אחד יש וכו' ע"ש ערך
קק א"ל.) (ו) וינקוט איתא
בזאת ובערין איתא
ד"ה בדיאל.) (ז) וגיר הר"ק
כך עורב זה עורב אוחמא
אח כל עורב להביא עורב
העמקי והכל בראשי יונים
למניהו להביא טמא לזנה
(וי"ג רש"ל.) (ח) וינקוט
עורב.) (ט) וינקוט חוס'
מבזות מט: ד"ה הא
בזכורא וכו'.) (י) וינקוט פד.
ו"ט.) (כ) וינקוט חוס'.
(ל) וינקוט חוס' (מ) וינקוט
דכ"ה קאמר.

הנהגות הב"ח

(א) גמ' חספה שמואנפת
עם חברותיה בל"ז וכן
ברש"י:

הנהגות מהר"י לנדא

[א] רש"י ד"ה שהורו
כפות וקורין לו פוא"ן
שלבי"א. כי דוקא זה שם
לו שם לו פוא"ן שלבי"א
היינו פוא"ן היער אצל
פוא"ן חסם בלי שם לו
הוא עוף טסור כמו שפי'
רש"י לקמן קטו ע"ה
טוסא פוא"ן:

הנהגות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' חז"ר מנשמת.
כ"ז בערוך ערך אותה
כתב שהוא מרגום ויש
של מנשמת וכן מלמדי
בתרגום יונתן פ' שמי
יעו"ל ועין כלן מהש"ל
פירש כלות מלשון מאוס:

לעזי רש"י

פוא"ן שלבי"א [פארין
שלו"א]. טוס-בר.
זואטי"ה. ינשוף.
טלפ"א. חולד.
זואטי"ה. ינשוף.
קלצ"א שוריק'. עטף.
טלפ"א. חולד.
אשפרו"ר אישפרו"ר.
נץ.

מוסף רש"י

כמראה חמה עמוקה
מן הצל. עמוק דהיינו
שפל. כמראה חמה שגולת
עמוקה. שפל. מן הלל
(בבבדות מה.)